FÖRSLAG TILL TILLÄGGSBESLUT
2018-06-19

TN 2018-0015
FUT 2018-0151

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Trafiknämnden
Ärende 19

Tertialrapport april 2018

Det är positivt att Trafiknämnden väntas göra ett positivt ekonomiskt resultat. Dessvärre finns flera skäl till oro. Trafiknämnden har länge haft en ekonomiskt ohållbar situation, vilket även revisorerna kritiserat. Kostnadsutvecklingstakten är för hög och kontrollen över investeringarna för lång. Vi ser allvarligt på att Moderaterna trots åratal av kritik inte tar tag i dessa långsiktigt viktiga frågor. Nämndens ekonomi måste vara långsiktigt hållbar för att garantera länets invånare en bra kollektivtrafik.

Revisorerna konstaterar att 2017 års överskott inte beror på åtgärder för att trygga den långsiktiga ekonomin. Detsamma tycks gälla för årets prognos. Ändå finns inget åtgärdsprogram för att nå en långsiktig ekonomi i balans. Vi kan inte nog understryka allvaret i den nonchalans alliansen visar. Rapport på rapport från revisorerna, landstingsdirektören och även Trafikförvaltningens egen ekonomiavdelning visar på mycket stora problem under det tidiga 2020-talet om inga åtgärder vidtas. Vissa prognoser pekar på underskott på hundratals miljoner kronor. Det råder ingen kunskapsmässig tvekan om att trafiknämnden måste vidta åtgärder för att säkra en långsiktig ekonomi i balans. Trots detta vidtas inga åtgärder. Vi kräver att ett åtgärdsprogram startas och att nämnden får information om den långsiktiga ekonomin.

Vi reagerar starkt på att kapitalkostnaderna fortsätter att öka i mycket snabb takt. Det är framförallt kapitalkostnaderna alltför snabba utvecklingstakt som är det stora hotet mot den långsiktiga ekonomin, inte bara för trafiknämnden utan för landstinget som helhet. Årets ökning på 12,5 procent jämfört med föregående år är alarmerande hög och en varning inför kommande år när fler och fler investeringar börjar skrivas av.

Upparbetningsgraden i investeringsverksamheten är fortsatt låg, endast 75 procent för helåret. Detta följer den trend som länge rått, och har kritiserats av revisorerna, som också efterlyst förklaringar till varför upparbetningsgraden inte är högre. När investeringar skjuts på framtiden på det här sättet skjuts även kostnaderna på framtiden, vilket är ett hot mot den långsiktiga ekonomin.

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Nämndens kontroll över ospecificerade investeringar är fortsatt låg och inga åtgärder vidtas med anledning av revisorernas kritik om detta, som återkommer år efter år. Under året har de ospecificerade investeringarna ökat med en kvarts miljard jämfört med budget, vilket är ytterligare ett tecken på den låga interna kontrollen. Vi har upprepade gånger krävt sammanställningar över de ospecificerade investeringarna, för att kunna prioritera och hålla kostnaderna under kontroll. Det fortsätter vi kräva. Utan en sammanställning är det omöjligt att se vilka undanträngningseffekter ett beslut om en ospecificerad investeringar har.

Den låga nöjdheten på pendeltågen är bekymmersam. Endast drygt varannan resenär är nöjd. Det är långt under acceptabla nivåer. En del av förklaringen finns i problem med anläggningen, men det finns också stora problem kopplat till fordon och trafikupplägg. Nya fordon har beställts och haft inkörningsproblem, samtidigt som den nya operatören inte kunnat reparera fordon i tillräckligt hög hastighet. Det har varit problem med städning och störningsinformation. Samtidigt startade experimentet med skip stop. Vi anser att planeringen borde varit bättre. Resenärerna har betalat priset för alliansens oförmåga att planera och resultatet ser vi i den mycket låga nöjdheten.

Resultatet syns också i minskad incitamentsersättning till operatören. Detsamma gäller för busstrafiken. Minskade kostnader för trafik kan vara positivt, men när minskningen beror på att operatörer inte får ersättning för att resande och kvalitet går ner, då är den minskande kostnaden ett symptom på dålig politik för kollektivt resande och inte något att glädjas åt.

Vi noterar också minskningar i underhållet, både det planerade och det akuta. SL lider av ett underhållsunderskott och det kommer att fortsätta så länga alliansen fortsätter att skära ner på underhållet. Resultatet syns i trasiga rulltrappor och hissar, slitna stationer och hållplatser och nu senast i de stekheta bussar som uppmärksammats stort i media. Vi är mycket kritiska till att alliansen skär ner på underhåll istället för att säkerställa fungerande luftkonditionering.

Konstulberoendet är fortsatt stort och kostnaderna fortsätter öka. Konsultkostnaderna driver upp kostnadsutvecklingstakten under året och trots tidigare utfästelser om att minska konsultberoendet fortsätter utvecklingen.

Det stora beroendet av konsulter är dock inte bara ett kortsiktigt problem, utan bidrar till bristande erfarenhetsöverföring inom förvaltningen. Detta i sin tur ökar risken för lägre kvalitet i upphandlingarna och i värsta fall till sanktionsavgifter och upphandlingar som behöver göras om. Stockholms läns landsting har haft en lång rad ärenden där Konkurrensverket och landstingets revisorer riktat allvarlig kritik mot brister i upphandlingar. Trafiknämndens upphandlingar är inget undantag, vilket exempelvis den misslyckade sjutrafikupphandlingen är ett exempel på.

Att upphandlingar uppvisar brister innebär emellertid inte främst kostnader för upphandlingsskadeavgifter utan kostnader i form av bristande effektivitet och samordning. Stockholms läns landsting behöver genomföra ett genomgripande arbete för att förbättra upphandlingskompetensen, från politisk och central nivå till de olika upphandlande verksamheterna.

Slutligen konstaterar vi att reklamintäkterna minskar, inte bara jämfört med föregående år utan även jämfört med budget. Detta trots en tydlig ambition från alliansens sida att öka reklamintäkterna. Någon analys av orsakerna finns dock inte. Reklamintäkterna är en mycket liten del av nämndens budget, men för att säkra en långsiktig ekonomi i balans måste även små budgetposter vara under kontroll.

Trafiknämnden föreslås *dels* besluta

att starta ett åtgärdsprogram för att säkra en långsiktig ekonomi i balans

att samtliga rekommendationer från revisorerna ska genomföras,

att underlag för beslut om investeringar, både namngivna och ospecificerade, ska innehålla en tydlig bedömning av hur investeringsbudgeten påverkas på lån och kort sikt, samt vilka ospecificerade investeringar som finns planerade och vilka eventuella undanträngningseffekter det aktuella beslutet för med sig,

dels besluta att uppdra åt förvaltningschefen för Trafikförvaltningen

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

att återkomma till nämnden med en bedömning av det ekonomiska läget år för år under en tioårsperiod, samt förslag på åtgärder för att nå en långsiktig ekonomi i balans

att återkomma till nämnden med en redogörelse för varför upparbetningsraden i investeringsverksamheten återkommande är så låg samt en plan för hur takten kan ökas alternativt förslag på justeringar inför nästa budgetprocess för att investeringsbudgeten ska bli mer realistisk.

att återkomma till nämnden med en åtgärdsplan för att få upp nöjdheten vad gäller pendeltåg,

att genomföra stickkontroller av luftkonditioneringsanläggningar på bussar, samt

att återkomma till nämnden med en analys av varför reklamintäkterna minskar trots arbete för att de ska öka.